

عنوان مقاله:

ارزیابی آراء ریاضیدانان مسلمان (سده دو تا یازدهم هجری قمری) در باب ماهیت هندسه در معماری

محل انتشار:

دوفصلنامه اندیشه معماری، دوره 3، شماره 5 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

نوشین عباسی - گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

مریم قاسمی سیجانی - دکتری معماری، گروه معماری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان، اصفهان، ایران.

نیما ولی بیگ - گروه مرمت، دانشکده حفاظت و مرمت، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران.

مهدی سعدوندی - دکتری معماری، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران.

خلاصه مقاله:

شیوه عمل دانش هندسه در معماری، دلالت بر هویتی ثابت دارد که مسبب ایجاد زیبایی بصری و نظم در بنا می شود. بر این اساس، کاربرد هندسه در ساختار بنا و شهر، زمینه ساز تعاریف گوناگونی از ماهیت این علم شده است. در این رابطه، هدف مقاله پیش روی آن است که برای نخستین بار، به تحلیلی سامانمند از تعاریف و آراء مستند و مکتوب در قرون ابتدایی اسلام در خصوص دانش هندسه از دیدگاه ریاضیدانان مسلمان بپردازد و در پی آن تصویر مشخصی از محتوا و کاربرد این دانش را در معماری ارائه دهد. بر این پایه، مطالعه حاضر با رویکردی کیفی و بهره از داده های کتابخانه ای، در راستای آشنایی با نظریات طرح شده در رابطه با چیستی دانش هندسه به تعیین میزان شباهت و تفاوت های آراء مذکور پرداخته است. بدین منظور، برای پاسخگویی به پرسشهایی چون: چیستی ماهیت دانش هندسه در صنعت بنا از دیدگاه ریاضیدانان مسلمان ایرانی (سده 2-11 ه.ق) از یک سو و همچنین آشکار ساختن شیوه پیوند میان دانش هندسه و معماری از خلال تفاوتها و تشابهات آراء اندیشمندان مورد بحث، از سویی دیگر، در نخستین بخش پژوهش، تفکرات ریاضیدانان مسلمان در سده های آغازین اسلام بررسی شد. سپس بر پایه تفاوتها و شباهتهای یافت شده، رویکرد و گرایش کلی اندیشمندان نامبرده در مورد مفهوم دانش هندسه آشکار گشت. یافته های تحقیق، بر پیوند میان حکمت (فلسفه دینی)، هندسه و معماری در تمدن اسلامی تأکید کرده است؛ به صورتی که، با سنجش آراء ریاضیدانان مسلمان در زمینه ماهیت دانش هندسه و کاربرد آن در معماری، دو دیدگاه غالب تشخیص داده می شود. دیدگاه نخست، نقطه نظری است که این علم را به صورت ویژگی های شکلی و ابعادی فرم (کالبد) شناخته است؛ و عقیده دیگر هم، بنیان هندسه را حکمت نظری معرفی کرده و آن را به لحاظ قطعیت درونی خود، به منزله راهبردی جهت سوق دادن فرد به جهان اعلی و نفس وجودی دانسته است. مغایرت عمده دو دیدگاه مذکور در شیوه اثر عقاید فلسفه اسلامی بر دانش هندسه است. با این وجود و علیرغم تفاوت ماهوی، دانش هندسه در هر دو گونه، شامل دو بخش نظری و عملی بوده و قواعد حاکم بر هندسه عملی (هندسه کاربردی در صناعات) همواره از قوانین نظری آن پیروی نموده است. پی آمد این امر، منجر به پیدایش رویکردی در معماری دوره اسلامی شد که هدف از آن تجلی مفاهیم عمیق متناظر با اصول حکمت نظری در کالبد بنا بر مبنای نگرش معناگرایانه به دانش هندسه بود.

کلمات کلیدی:

ماهیت هندسه، ریاضیدانان مسلمان، معماری اسلامی، هندسه نظری، حکمت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1164485>



